Політичні діячі та державні органи більшості країн світу також кваліфікують діяння РФ в Україні як геноцид та призивають до суду над злочинцями.

Президент Німеччини Ф.-В. Штайнмаєр закликає до створення трибуналу з розслідування воєнних злочинів, включно з президентом Росії В. Путіним та міністром закордонних справ С. Лавровим. «Всі, хто несе відповідальність за ці злочини, повинні відповісти. Це стосується і солдатів. Це стосується і військових командирів. І, звичайно, тих, хто несе політичну відповідальність» [4].

Прем'єр міністр Великобританії Б.Джонсон стосовно масових вбивств в українському місті Буча: «Коли ми дивимось на те, що твориться в Бучі, що Путін зробив в Україні, і що, як на мене, зовсім недалеке від геноциду, не дивно, що люди реагують таким чином» [5].

Прийде час і злочинці без сумніву понесуть законне покарання за свої злодіяння. Питання з правової точки зору стосується лише кваліфікації злодіянь, також очікується важка робота в правовій сфері в напрямі створення умов недопущення подібного у майбутньому.

Література

1. Полторак А. И. Нюрнбергский эпилог. М.: Юрид. Лит-ра, 1983. С. 4-5.
2. Злочини РФ у Маріуполі можна кваліфікувати як геноцид, - Венедіктова. ЦЕНЗОР.НЕТ. Інформаційний портал. Режим доступу: https://censor.net/ua/news/3329301/zlochyny_rf_u_mariupoli_mojna_kvalifikuvaty_yak_genotsyd_venediktova
3. «Це заклики до геноциду»: Денісова – про статтю в «РИА Новости». ЦЕНЗОР.НЕТ. Інформаційний портал. Режим доступу: https://censor.net/ua/news/3331331/tse_zaklyky_do_genotsydu_denisova_pro_stattyu_v_rya_novosty
4. Штайнмаєр закликає до скликання трибуналу з розслідування воєнних злочинів Путіна та Лаврова. ЦЕНЗОР.НЕТ. Інформаційний портал. Режим доступу: https://censor.net/ua/n3332432
5. Події в Бучі – «недалекі» від геноциду – британський прем'єр. Укрінформ: медійна платформа іномовлення в Україні. Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3450199-podii-v-buci-nedaleki-vid-genocidu-britanskij-premer.html

УДК 349.2:355.01

Людмила КУПІНА
(м. Київ)

Особливості реалізації права на працю під час дії військового стану

Статтею 43 Конституції України сформовано зміст права на працю, який окрім вільного вибору праці, визначає гарантії реалізації цього права. Конституція України гарантує особі реалізацію свого права на працю з

обов'язковим дотриманням принципу добровільності праці, вільного вибору професії та роду діяльності, що передбачає можливість встановлення різних умов виконання роботи, режимів робочого часу, сумісництво професій та посад, але, незмінними є гарантії захисту прав працівника, у тому числі від незаконного припинення трудових відносин.

Україна є демократичною і правовою державою, головним обов'язком якої є дотримання принципу поваги і непорушності прав та свобод людини, та утримання від обмеження загальновизнаних прав і свобод людини та громадянина. Водночас, частиною другою статті 64 Конституції України передбачено, що в умовах дії воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень [1]. Нині на території України введено особливий правовий режим - режим воєнного стану, що потребує актуального наукового осмислення, оскільки його запровадження пов'язане із збройною агресію росії проти українського народу, що в свою чергу призвело до обмежень конституційних прав та свобод людини.

За часи незалежності нашої держави, права та свободи людини на території України у зв'язку із загрозою збройної агресії з боку росії обмежуються вдруге. Вперше, таке обмеження було частково запроваджено на території України запроваджене у 2018 році. В той період, у зв'язку із черговим актом збройної агресії з боку росії, що відбувся 25 листопада 2018 року у районі Керченської протоки проти кораблів Військово-Морських Сил Збройних Сил України, що мав важкі наслідки, іншими агресивними діями росії в Азовському та Чорному морях, наявною загрозою широкомасштабного вторгнення в Україну збройних сил росії та з метою адекватного реагування на ескалацію збройної агресії росії проти України було прийнято Указ Президента України №393 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 листопада 2018 року "Щодо надзвичайних заходів із забезпечення державного суверенітету і незалежності України» [2], який було затверджено Законом України № 2630-VIII від 28 листопада 2018 року «Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" та яким на території 10 областей України було введено воєнний стан на 30 діб [3].

Вдруге, особливий режим воєнного стану був оголошений по всій території України з 24 лютого 2022 року, шляхом прийняття Указу Президента України № 63/2022 від 23 лютого 2022 року «Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України» [4] та його затвердження Законом України №2101-IX від 28 лютого 2022 року «Про затвердження Указу Президента України «Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України» [5].

Введенням надзвичайного стану Президент України реалізував своє право на запровадження обмежень прав та свобод громадян при наявності спеціальних умов, зміст яких характеризується реальною загрозою безпеці людей, які перебувають на території України під час запровадження особливого правового режиму здійснення їхніх прав та свобод. Наявність реальної загрози є тією умовою, яка оцінюється уповноваженими органами, у відповідності із

нормами Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» та є такою, усунення якої неможливе в інший спосіб [6].

Указ Президента України № 63/2022 від 23 лютого 2022 року в імперативному порядку, призупинив дію окремих положень нормативних актів, а також спричинив прийняття нових, які діятимуть до моменту завершення воєнного стану або ж мають інший термін дії, що встановлений в самому нормативному акті та направленні на зміну чи обмеження конституційних прав та свобод людини та громадянина. Зокрема, з метою організації трудових відносин в період дії воєнного стану та на виконання положень Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» було прийнято Закон України № 2136-IX від 15 березня 2022 року «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» зміст якого визначив особливості реалізації права на працю в період дії надзвичайного правового режиму [7].

Фактично прийнятим законом вперше в історії трудового права обмежено трудові права, які були гарантовані статтями 43 та 44 Конституції України та введено нову форму регулювання трудових відносин – призупинення дії трудового договору. Так, статтею 13 аналізованого Закону України надано право сторонам трудового договору призупинити його дію, шляхом повідомлення один одного у доступний для зв'язку спосіб. Призупинення дії трудового договору визначається як неможливість роботодавця забезпечити працівника роботою або неможливість працівника виконувати обумовлену трудовим договором роботу через військову агресію проти України. На нашу думку, зміст вказаних норм створює можливість для зловживання своїми правами, в першу чергу, роботодавцям, підприємства яких не розміщені в зоні активних бойових дій або ж сфера діяльності яких не є такою, що може бути зупинена у зв'язку із неможливістю інших суб'єктів господарювання (контрагентів, постачальників сировини, продукції) вести свою господарську господарську діяльність. Вбачається, що підстави призупинення трудових відносин мають бути об'єктивно оцінені уповноваженими органами, наприклад структурними підрозділами органів державної влади, органів військового командування та органів місцевого самоврядування, яким, відповідно до статті 6 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» доручається здійснення заходів надзвичайного стану, та межі їх додаткових повноважень. Лише після винесення відповідного рішення уповноваженого органу про неможливість забезпечення працівника роботою чи відсутність можливості її виконання надавати сторонам права призупиняти дії трудового договору. Це дозволить попередити зловживання роботодавцями своїми правами при виконанні умов трудового договору на тих територіях, де не ведуться бойові дії.

Ще одним із способів гарантування виконання умов трудового договору роботодавцем може бути поширення дії вказаного закону виключно на території, які включені до переліку адміністративно-територіальних одиниць на території яких надається допомога застрахованим особам в рамках Програми "єПідтримка" [8], тим самим гарантувавши суб'єктам трудових відносин, які

проживають на інших безпечних територіях України, де не ведуться бойові дії, дотримання норм як міжнародного, так і національного законодавства при реалізації ними права на працю.

Таким чином, особливість реалізації права на працю у період дії воєнного стану полягає у тому, що вона, по першу, має бути забезпечена з дотриманням Загальної декларації прав людини, Європейської соціальної хартії, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права та, по друге, максимально об'єктивно сприяти захисту прав та свобод людини та громадянина, особливо за умови дії воєнного стану. Адже реалізація права на працю, як суб'єктивного права людини передбачає наявність дієвого правового механізму його охорони та захисту, основна мета якого є забезпечення реалізації прав та обов'язків суб'єкта правовідносин.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 листопада 2018 року "Щодо надзвичайних заходів із забезпечення державного суверенітету і незалежності України: Указ Президента України від 26 листопада 2018 р. № 393 /2018. Президент України. Урядовий кур'єр. 2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/2018#n2

3. Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні: Закон України № 2630-VIII від 28 листопада 2018 року/ Верховна Рада України / Відомості Верховної Ради України. 2018.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2630-19#Text

4. Про запровадження воєнного стану: Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022. Президент України. Урядовий кур'єр. 2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text

5. Про затвердження Указу Президента України «Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України: Закон України №2101-IX від 28 лютого 2022 року. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2101-20#Text

6. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України №1550-III від 16.03.2000 року. Верховна Рада України. Урядовий кур'єр. 2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text

7. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2136-IX від 15 березня 2022 року. Верховна Рада України. Урядовий кур'єр. 2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#n60

8. Про затвердження переліку адміністративно-територіальних одиниць, на території яких надається допомога застрахованим особам в рамках Програми "єПідтримка": Розпорядженням Кабінету Міністрів України №204-р від 6.03.2022 року. Кабінет Міністрів України. Урядовий кур'єр. 2022. URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/204-2022-%D1%80#Text

9. Європейська соціальна хартія (переглянута). Страсбург, 03 травня 1996 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062 .

10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

УДК 347.9(477)

Руслан ПЄСЦОВ (м. Київ)
***Віктор МІКУЛІН* (м. Ужгород)**

Мирові суди: історія та перспективи запровадження у вітчизняну правову систему

Мирові суди не є новелою як для вітчизняної, так і світової судової системи. Родоначальницею інституту мирових судів є Англія. В 1195 році були утворені мирові суди для допомоги шерифам у застосуванні законів. З почаику створення мирові суди здійснювали лише адміністративні фунуції і лише згодом, через століття, почали здійсню вати і функцію по здійсненню судочиства [1, с. 79]. Сучасна модель мироих судів у Внликій Британії почала діяти лише з XIII ст. Суди магістратів утворюють ланку судової системи, яка в спрощеному порядку розглядає 95-97% цивільних і кримінальних справ. Посада мирового судді у Великій Британії є почесною і безоплатною (компенсується лише витрати пов'язані із виконанням професійних обов'язків). Призначення на посаду судді здійснює Лорд-канцлер від імені Британської Корони. Однією із вимог, які ставляться перед кандидатами на посаду мирового судді є високий майновий статус. Це дає можливість залучення до суддівського корпусу лише заможних громадян [2] і зменшує можливі ризики корупційних проявів.

На території України мирові суди з'явилися в результаті проведення Судової реформи 1864-го року в Російській імперії. Кандидатів на посаду мирового судді для сільської місцевості обирали повітовими земськими зборами, для міст – на засіданні міської думи строком на три роки. На Правобережній України мирові судді призначалися міністром юстиції Російської імперії. Кандидат на посаду мирового судді повинен був відповідати наступним критеріям: не молодший 25-ти років, мати вищу або середню освіту, стаж практичної роботи не менше 6-ти років, мати високий майновий статус (для сільської місцевості – наявність нерухомості – землі не менше 400 десятин або іншої нерухомого майна вартістю не менше 1500 рублів; для міст – наявність нерухомості вартістю від 3000 до 6000 рублів) [3; 4, с. 8].

На відміну від французької та німецької моделі мирові суди в Російській імперії були наділені широкою юрисдикцією та повноваженнями. Так згідно з первинним текстом Статуту для судового розгляду мировим судам надані цивільні та кримінальні справи, а також справи приватного обвинувачення. Стаття 33 Статуту Кримінального Судочинства (СКС) зазначає, що мирові суди розглядають проступки, за які Статутом про покарання застосовуються наступні санкції: 1) догана, попередження, переконання; 2) грошове стягнення